

Oponentský posudek diplomové

Název práce: Etické aspekty doprovázení umírajících a pečujících v hospicové péči

Autor práce: Monika Černíková

Obor studia: Etika v sociální práci

Posudek vypracoval: Doc. Daniel Heider, Ph.D.

Diplomová práce kol. Černíkové *Etické aspekty doprovázení umírajících a pečujících v hospicové péči* se zabývá tématem paliativní hospicové péče v kontextu sociální práce a etiky v sociální práci. V první kapitole „Podstata hospicové péče a její formy“ autorka podává základní definice paliativní medicíny a hospicové péče a představuje základní principy paliativní péče v hospici, současně s typologií jednotlivých členů týmu hospicové péče. V druhé části se věnuje tématu sociální práce v rámci hospicové péče. V třetí představuje téma etiky v sociální práci, které pak ve čtvrté části aplikuje na kontext hospicové péče.

Musíme konstatovat, že práce je napsána a strukturována jasně a přehledně. I když místy sklouzává do snadného moralizování typu „dnešní uspěchaná doba“, a na některých místech do patosu, což je částečně pochopitelné vezmeme-li v potaz téma práce, oceňujeme na ní střídmy a úsporný styl, který práci současně činí čtivou. Z práce jasně vystupují základní principy hospicové péče, jimiž jsou princip a úcta k životu a důstojnost lidské existence, které v kontextu dnešní často dehumanizované medicíny, a nikoli nevlivné „kultury smrti“, představují významná „desiderata“ dnešní doby. Za zdařilý považujeme nárys a v některých případech i jistou kasuistickou konkretizaci možných etických dilemat, s nimiž se sociální pracovník ve své profesní praxi často setkává.

K práci mám několik drobnějších připomínek, které do značné míry souvisí s absencí kritického odstupu:

- 1) Na str. 46 autorka hovoří o procedurálním a situačním přístupu sociálního pracovníka/pracovnice. Autorka tvrdí, že (z důvodu rutiny či únavy) často sahají sociální pracovníci k procedurálnímu přístupu při řešení problémů. Říká, že „Situační přístup prý pracovníci využívají, pokud chtějí získat status profesionála nebo pokud chtějí vykonat přijatelnou pracovní zátěž“. Tato věta nám není příliš jasná. Máme tomu rozumět tak, že pokud chce sociální pracovník odvést skutečně kvalitní práci, musí nutně volit situační postup, že pokud se chce stát profesionálem, musí sledovat situační postup? K čemu by pak tedy sloužil postup procedurální?
- 2) Na str. 52 autorka se jen zběžně dotkla důležitého tématu sebevraždy a eutanazie. Autorka správně podotýká, že eutanazie, stejně jako sebevražda je velice často hájena poukazem na důstojnost člověka. Stoický člověk páchající sebevraždu se chápal v první řadě jako člověk důstojný. Člověk volí eutanazii, protože nechce být viděn jako ten, kdo je ve všem vydán „napospas“ druhému člověku. Nemůže z tohoto hlediska být axiom úcty k životu se svým „Ne“ k eutanazii a důstojnost člověka v jistém napětí?
- 3) Na str. 70–1 a na mnoha dalších místech kol. Černíková jmenuje dlouhý seznam vlastností, který by „sociální pracovník-anděl“ v řadě svých funkcí měl mít. Jsou

to: empatie, chápavost, citlivost, důvěryhodnost, dialogičnost, schopnost naslouchat, slušnost, důvěryhodnost, důraz na vztahy, atd. Jak se to má podle autorky s distribucí těchto vlastností mezi sociální pracovníky-muže a sociální pracovnice-ženy? Sama má zkušenost z praxe. Předpokládám, že v hospicích převládají ženy. Lze i jiné vlastnosti, které společnost obvykle připisuje mužské roli (rozhodnost, akčnost, věcnost, atd.) být nějak využity v praxi hospicové péči?

- 4) Na str. 54 autorka hovoří o úctě k životu jako základním principu v hospicové péči. Explicitně zde autorka říká, že život pochází od Boha. Co když si to člověk nemyslí? Co když považuje život obecně jen za nahodilý produkt, který vznikl sloučením přírodních chemických látek? Může se i takto stát takový člověk sociálním pracovníkem v plnohodnotném slova smyslu?
- 5) Autorka zdůrazňuje, že sociální pracovník by – jako jakýsi filosof v praxi – měl vnímat svého klienta jako celek. Na druhou stranu na str. 37 říká, že sociální práce je práce na zakázku. Nemohou někdy stát tyto dva požadavky ve sporu?

Práce bohužel vykazuje četné stylistické nedostatky. Na str. 7 autorka opomenula „jako“ („podporuje život a umírání vnímá přirozenou ...“); str. 9 dole: „... za tím, co se událost, ... (místo „událo“); na str. 14 chybí „je“ ve větě: „Základem multidisciplinárního týmu JE odpovědnost ...“; str. 15: „... zda se o klienta ...“ (má být „u klienta“), aj.

Především z důvodu zmíněné absence kritického zřetele navrhuji práci hodnotit jako „velmi dobrou“.

Doc. Daniel Heider, Ph.D.
V Českých Budějovicích,
dne 13. 5. 2017